

Protocol

Wintertelling knobbelzwanen

Laatste update: december 2024

Faunabeheereenheid
Zuid-Holland

Inleiding

Sinds 2006 worden knobbelzwanen geteld op de derde zaterdag van januari. Vanaf 2014 is de Jagersvereniging gestopt met het aansturen van deze telling. Het tellen van de knobbelzwanen is in een aantal provincies echter nog steeds noodzakelijk. Dit telprotocol is opgesteld om de jaarlijkse wintertelling te standaardiseren en te vergemakkelijken.

Het doel van de wintertelling is het zo goed mogelijk vaststellen van de grootte van de winterpopulatie knobbelzwanen in de provincie. Dit protocol is gebaseerd op de instructies die de Jagersvereniging in 2012 heeft opgesteld en daarbovenop gaat het uit van het gebruik van Wildradar (de telwebapp van [Dora](#)). Provincies die gebruik maken van een ander registratiesysteem kunnen dit protocol gebruiken met aanpassingen betreffende het registratiesysteem.

De uitvoering

Uitvoerende partijen

Faunabeheereenheden (FBE's)

De FBE zet de telling op in haar provincie, analyseert de gegevens en zorgt dat de uitslag bekend wordt gemaakt. De FBE communiceert naar de telcoördinatoren van de WBE's en/of de WBE-secretarissen over deze telling. Hierbij levert de FBE ook het meest actuele telprotocol.

Wildbeheereenheden (WBE's)

De WBE voert de telling uit en heeft de coördinatie binnen haar werkgebied. Iedere WBE stelt een telcoördinator aan (in Dora: Faunacommissie Tellingen). Als de WBE-secretaris de telling coördineert is er geen aparte telcoördinator nodig. Voor het gemak gebruikt dit protocol hierna alleen de term telcoördinator.

De telcoördinatoren zijn gemachtigd de telling voor te bereiden, tellers aan telsectoren te koppelen en de telling af te sluiten in [Dora](#). Zij zijn namens de WBE de verantwoordelijke voor de uitvoering van de telling. Daarnaast zijn de telcoördinatoren het aanspreekpunt voor de FBE.

Voor aanvang van de telling verspreiden de telcoördinatoren de kaarten van de telsectoren en koppelen zij de tellers aan de telsector zodat er via Wildradar geteld kan worden. Ook zorgen zij ervoor dat alle instructies helder zijn voor de tellers. De telsectorkaarten kunnen vanuit Dora worden geprint of als PDF worden gedownload.

Uitvoering

Datum en tijdstip

De wintertelling wordt jaarlijks gehouden op de derde zaterdag van januari, aanvang 09.30 uur. Om dubbeltellingen te voorkomen is het essentieel dat alle telgroepen tegelijk beginnen met de telling.

Telgebied

Om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de winterpopulatie is het van belang dat er oppervlakte dekkend wordt geteld. Om dit te realiseren telt de WBE haar gehele werkgebied, zowel binnen de bebouwde kom (stadszwanen) als in de jachtvelden en ook in buitengebieden niet behorende tot de jachtvelden. Het is de verantwoordelijkheid van de WBE dat het hele werkgebied geteld wordt.

Telsectoren

Het werkgebied van de WBE wordt opgedeeld in telsectoren. Van te voren maakt de WBE afspraken met de terreinbeherende organisaties (TBO's) over wie welke gebieden gaat tellen. Indien de TBO zelf niet kan tellen wordt aan de WBE toegang tot het betreffende TBO terrein verleend.

De te tellen sector moet zo groot zijn dat een team van tellers ongeveer 2 tot 2,5 uur nodig heeft om de sector te tellen. De grootte van de telsector hangt dus sterk af van de zichtbaarheid in het gebied. Knobbelzwanen kunnen op grote afstand, met behulp van een goede telescoop/verrekijker, goed worden waargenomen. Omdat de tellers bekend zijn met het gebied en de zwanen 's winters samenkomen op bekende plekken, kunnen de telgroepen in korte tijd een groot gebied tellen. Het volgen van een vaste route is dan ook niet nodig. Hierdoor kan één telploeg een relatief groot gebied afwerken.

In veel gevallen is het mogelijk om dezelfde telsectoren te gebruiken als voor de Zomertelling. Als deze sectoren te klein zijn, kunnen er ook meerdere aangrenzende sectoren aan een telgroep worden gekoppeld. Houdt hierbij rekening met de voorgeschreven 2 tot 2,5 uur per sector.

Wildradar instellingen in Dora

Om tellers toegang te geven tot hun telsectoren in Wildradar koppelt de WBE in Dora ruim op tijd de tellers aan de telsector. Daarnaast wordt de telverantwoordelijke van de telsector ingevuld. Indien tellers van TBO's geen Dora account hebben wijst de telcoördinator hen hier tijdig op en zorgt de TBO ervoor het account tijdig aan te maken.

Telploegen en benodigdheden

- 2-4 personen per telsector
- Verrekijker of telescoop
- Smartphone of tablet
- Blanco A4 met pen voor het geval Wildradar niet werkt

De telploegen bestaan uit één chauffeur (goed bekend met de omgeving), één ervaren teller/jager (tevens goed bekend met de omgeving) en eventueel één of meerdere (minder ervaren) medetellers. Door ervaren tellers te koppelen aan minder ervaren tellers blijft de kwaliteit van de telling gewaarborgd, maar wordt het draagvlak van de telgegevens door de variëteit in de achtergrond van tellers groter. Dat resulteert niet alleen in extra telvrijwilligers maar het creëert ook betrokkenheid van lokale organisaties zoals vogelwerkgroepen, bij de inspanningen die de WBE's leveren. Iedere teller moet een (goede) verrekijker of telescoop bij zich hebben om knobbelzwanen op (grote) afstand te kunnen herkennen. Verder is een telefoon of tablet nodig voor het vastleggen van de telling en de gereden route. Iedere telploeg wordt door de telcoördinator van tevoren voorzien van een kaart met de telsectoren.

Registratie tijdens het tellen

Voor het vastleggen van de waargenomen zwanen wordt door **alle** tellers het aan Dora gekoppelde Wildradar gebruikt op smartphone of tablet. Iedereen met toegang tot Dora heeft toegang tot Wildradar. In Wildradar verschijnen in het telscherm de te tellen telsectoren. Bij aanvang van de telsector wordt deze gekozen en worden individuen en groepen ingevoerd. Van een groep is sprake bij 50 of meer dieren.

Knobbelzwanen worden alleen genoteerd als ze binnen de grenzen van de telsectoren zitten.

De gereden route wordt bijgehouden met de app Strava. De FBE stelt hiervoor een account beschikbaar waarop ingelogd kan worden.

Verwerking van de data

De coördinator heeft twee weken de tijd om de in Wildradar ingevoerde getelde knobbelzwanen te controleren en de getelde aantallen definitief over te nemen. Alle getelde sectoren moeten gerapporteerd worden, ook als er geen knobbelzwanen zijn waargenomen tijdens de telling. In dat geval wordt er een "0" gerapporteerd.

Telsectoren die niet zijn geteld worden opgeslagen zonder invoer. Wanneer alle sectoren zijn gecontroleerd sluit de telcoördinator de telling af. Hiermee geeft hij aan dat de resultaten van de telling volledig zijn ingevuld.

Zodra alle WBE's de telling hebben afgesloten begint de FBE met de gegevensanalyse uit Dora en Strava. Het streven van de FBE is om een maand na de laatste WBE-afsluiting van de telling een overzicht klaar te hebben. Dit overzicht wordt naar alle WBE's gestuurd en op de website van de FBE gepubliceerd.